

**ОБЩОНАУЧНИТЕ И ПРИЛОЖНИТЕ ЛАНДШАФТНИ КАРТИ —
ОСНОВА НА КОМПЛЕКСНОТО ГЕОГРАФСКО ПРОГНОЗИРАНЕ**

М. Данева

Последните две десетилетия са ознаменувани с нов етап в развитието на географската наука. Характерна тенденция в това развитие е тясното свързване на географията с практиката, в резултат на което тя се превръща от описателно-познавателна в конструктивна наука, в една от актуалните науки на съвременността. Преоценката на мястото и значението на редица фундаментални природни науки, в това число и на географията, дойде в резултат на настъпилите дълбоки преобразования в природната среда, съпътстващи научно-техническата революция.

Известно е, че паралелно с осъществяването на научно-техническата революция сега се извършва процес на разширяване и задълбочаване на взаимодействието и взаимозависимостта между обществото и природната среда. Общо взето, техническият прогрес усилва властта на човека над природата, но същевременно се усложнява взаимодействието помежду им. Така например благодарение на съвременните колосални производителни сили човекът сега оказва много силно въздействие върху географската среда. По общия обем на своето въздействие върху лика на Земята той се е превърнал в мощен геологически фактор (И. П. Герасимов, 1972). Чрез своята разностранна дейност човекът освен това ускорява или забавя протичането на различни естествени процеси. А вмешателството в динамиката на естественото развитие води до възникването и бързото прогресиране на явления и процеси, неблагоприятни за обществото, често дори и опасни за здравето и живота на хората. В резултат на нарушаването на динамическото равновесие и хармонията в природата в някои участъци от земното кълбо вече е настъпило силно замърсяване на въздуха, водата, почвата и свързаното с това отравяне на живи организми, изчезване на някои растителни и животински видове и пр. От друга страна, безразборното използване на някои ресурси е довело до тяхното изчерпване или унищожаване.

Изострилото се на места противоречие между човека и природата породило проблемата за рационално използване, охрана и възпроизводство на природните ресурси. Това означава, че стопанската дейност на човека и въобще цялостното икономическо развитие на обществото

трябва да се осъществява по предварително начертани дългосрочни перспективни планове, целещи изграждането на райони с оптимална организация на територията. Съвременното планиране от своя страна, за да бъде вярно, трябва да се опира на научни прогнози. Важността на прогнозирането като необходимо звено на планирането и управлението на сложния народностопански механизъм беше изтъкната и потвърдена и в доклада на първия секретар на ЦК на КПСС др. Л. Брежнев пред XXIV конгрес на КПСС.

Сега във връзка с изработването на *социални прогнози* бързо се формира нов отрасъл на научното знание — *прогностиката*. Доколкото обаче жизненедейтелността на обществото се осъществява в пределите на географската среда, съставянето на пълна и вярна социална прогноза е невъзможно, ако от нея се изключи прогнозата за развитието и бъдещото състояние на географската среда, т. е. географската прогноза. Днес, както никога досега, се чувствава нужда от съставянето на дългосрочни прогнози за основните тенденции в развитието на географската (ландшафтната) обвивка на Земята като цяло и на отделните нейни райони и компоненти. И тъй като географската обвивка се развива под едновременното влияние на три основни фактора — абиогенни, биогенни и антропогенни, то по същество тези прогнози са комплексни и техните сложни и многостранни аспекти се изучават съвместно от редица естествени, технически и социални науки (К. Н. Дьяконов, 1972). Много важна роля в разработката на научните основи на проблемата за комплексното прогнозиране има да играе съвременната география, която съчетава дълбоката диференцираност със синтеза

Понеже въздействието на човека върху природната среда е вече доста силно, в настоящия момент един от основните и актуални етапи на дългосрочното географско прогнозиране е изясняването преди всичко на ролята на антропогенния и най-вече на техногенния фактор върху развитието и преобразяването на ландшафтната обвивка. Затова под *географско прогнозиране* сега се разбира главно изучаването на основните взаимозависимости и закономерности в развитието на сложни системи „природа — производство — човек“, а крайната цел на това прогнозиране е проектирането и комплексното характеризане на бъдещите „интегрални системи“ или „културни ландшафти“.

Досега географски прогнози са съставяни за частните природни явления и отделните стопански отрасли и съвсем не са разработени методът и етапите на комплексно географско прогнозиране на природно-териториален и производствено-териториален комплекс като цяло. Научното прогнозиране обаче нито във физическата, нито в икономическата география може да бъде вярно, ако не се отчита динамиката във взаимодействието между обществото и природата. Според проучванията на съветски учени (Ю. Г. Саушкин, 1967, и др.) характерът и динамиката на това взаимодействие зависят от много фактори, между които са новите научно-технически достижения, темпа на нарастване на населението на Земята, новите форми на заселване на населението

потребностите на хората и др., които също трябва да се предвиждат.

От друга страна установено е, че взаимодействието между географската среда и стопанската дейност на човека се осъществява чрез система от сложни връзки, структурата на които обаче още не е проучена (Т. В. Звонкова, 1967). Тези връзки могат да бъдат преки, косвени, едно- и двустранни, постоянни или временни и т. н. Една от главните задачи при практическоприложните географски изследвания сега е установяването на тези връзки и изразяването им с прости количествени показатели. От правилния подбор на показателите зависят ефективността на количествените разчети и качествените оценки, както и точността на съставяната прогноза.

Прогностичното направление в съвременната география налага промяна в обекта и целите на приложните изследвания. Сега главната задача е не само да се обясняват произходът, състоянието и териториалното разпределение на географските обекти и явления, но и да се разкриват и оценяват в количествено и качествено отношение взаимните връзки между тях и нарушението на тези връзки, настъпило в резултат на интензивните технически въздействия на човека. Затова предмет на изследване са не отделни географски обекти и явления, не компонентите на географската среда и отраслите на народното стопанство поотделно, а *геосредата* като единна система, включваща тясно взаимодействащи си сложни разнокачествени подсистеми — общество (производство) и природа (В. М. Кравченко, 1971). Много съветски географи считат, че перспективите в бъдещото развитие на географската наука са свързани със съставянето на дългосрочни комплексни научни прогнози за управление именно на динамичните геокомплекси. В процеса на съставянето на такива прогнози се предполага, че географията ще се обогатява с нови научни принципи и закони, с нови методи и ще се превръща в точна наука.

В светлината на новите, сложни и отговорни задачи, които стоят пред съвременната география, особено важно значение придобива въпросът за методиката на научните изследвания. Тези задачи не могат да бъдат разрешавани само с помощта на старата традиционна методика, в която преобладават описателните, качествените методи. Прогностичното направление в съвременната география налага всестранно изследване на геосистемите, което от своя страна изисква прилагането на рационален набор от взаимно свързани и взаимно допълващи се количествени и качествени методи.

Мястото и ролята на различните методи при комплексните изследвания на геосистемите зависят от особеностите на територията, мащаба и сроковете на изследването. При всички случаи и навсякъде обаче важно място сред тях заема картографският метод. Той дава допълнителна възможност за анализ на особеностите в териториалното разположение на обектите и явленията, а оттам за разкриване на взаимните корелационни, функционални и интегрални връзки между тях и, — което е особено важно — възможност за количествена оценка на тези

вързки. Нещо повече, чрез съвместния анализ на различни карти се разкриват нови географски закономерности, неуловими на терена или с други ползувани в настоящия момент методи. Картата служи като образно-знаков модел на действителността, с помощта на който могат да се получат нови характеристики, да се разкрият нови закони.

Изготвянето на вярна прогноза за тенденциите в развитието на географската обвивка и геосистемите, както се изтъкна, изисква най-напред и преди всичко *комплексен анализ и оценка на природните условия на съответния район*. Съществуват три основни метода на комплексно изследване и картиране на природните условия: ландшафтен, комплексно-физикогеографски и комплексно-отраслов. Трябва да се изтъкне, че ландшафтният метод на изследване се отличава от методите на комплексните и отрасловите географски изследвания (А. Г. Исаченко, 1961, А. А. Видина, 1963). При него природните компоненти се изучават не откъснато, сами за себе си, а като взаимно свързани части на конкретни природнотериториални комплекси. При това най-напред се отчитат тези свойства и закономерности на различните компоненти, които са обусловили пространствената диференциация на природните комплекси. При такъв подход могат да останат неизвестни някои процеси, протичащи в географската система, но ще бъде установено по какъв начин системата реагира на вътрешните и външните въздействия и по какви закони тя се развива като цяло.

Съставените в резултат на различните видове комплексни изследвания различни типове комплексни физикогеографски карти имат различно съдържание и предназначение. Те представляват отражение на резултатите от различните стадии на изучаването на географските компоненти и природнотериториалните комплекси и затова не се изключват, а взаимно се допълват. Ландшафтната карта не изчерпва съдържанието на комплексните карти за отделните географски компоненти, а по-скоро се явява обобщение на тяхното съдържание. Нейният обект на изобразяване са структурата и динамиката на природнотериториалните комплекси.

При комплексните географски изследвания, насочени към съставянето на дългосрочна географска прогноза, най-голямо значение има ландшафтната карта. Както се изтъкна, сърцевината на тези изследвания представлява разкриването на факторите, закономерностите и динамиката в развитието на обкръжаващата човека среда, което се осъществява на базата на разкриването на взаимните връзки и взаимозависимостите между елементите на географската среда и обектите на стопанската дейност на човека. А отделните географски компоненти се свързват най-тясно, по най-естествен начин и връзките им се установяват най-лесно и точно в границите на генетически еднородните природнотериториални комплекси, мрежата и характеристиката на които се съдържат в ландшафтната карта. Оттук следва изводът, че всестранното изследване на географските компоненти трябва да се провежда по ландшафтни единици. Само при изследване по ландшафтни единици

може да се направи научно вярно предвиждане на измененията в естествената среда, предизвикани от един или друг фактор, заключават Н. И. Дудник (1970) и А. Г. Исаченко (1972). Наличието на такава карта следователно е крайно необходимо.

Общонаучната ландшафтна карта е синтетична карта с широко научно-теоретическо и практическоприложно значение. Нейното най-ценно качество е, че като отразява типологията на природнотериториалните комплекси, тя синтезира в едно данните за най-важните физикогеографски компоненти и спецификата на тяхното съчетание. Ландшафтната карта, както изтъква А. Г. Исаченко (1972), отразява ония важни устойчиви различия в природата (във връзка с това и нейния различен екологически потенциал), с които трябва винаги да се съобразяваме, тъй като те в значителна степен запазват своята диференцираща роля дори след усвояване и преобразуване на природата. Благодарение на тези си качества ландшафтната карта представлява обективна основа за теоретически обобщения във физическата география, включително и за физикогеографското райониране. Ландшафтната карта освен това служи като обективна, естествена научна основа за провеждането на разнообразни целенасочени изследвания.

Днес в СССР, ГДР, Полша и други социалистически страни ландшафтната карта се използва широко като средство за получаване на комплексна характеристика на природните условия при организацията на селското стопанство, при проектирането на промишлено и пътно строителство, при геологопроучвателните работи и пр. Непрекъснато се разширява сферата на практическото използване на ландшафтната карта. Обаче тази карта не може да даде необходимата за различните видове практическоприложни изследвания научна информация. Недостатък на общата ландшафтна карта е, че природнотериториалните комплекси в нея са типологически обобщени и някои техни индивидуални особености се губят. Напоследък започват да се употребяват допълнителни условни знаци, индекси, буквени и цифрови означения и др. за отразяване на най-характерните и същевременно важни от определена стопанска гледна точка черти на съответния комплекс. Все по-голямо внимание се обръща и на способите за детайлно отразяване на следите от разностранната дейност на човека. Невъзможно е обаче да се състави такава карта, на която да е показано „всичко“, което е необходимо на потребителя. Най-правилно е за разрешаването на всяка отделна практическа задача да се съставят специални ландшафтни карти, както се препоръчва и вече се прави в СССР.

В зависимост от размерите на проучвания район, от целта на проучването и стадия на проектирането в Съветски съюз се съставят разнообразни ландшафтни карти в различни мащаби и с различно съдържание и предназначение, наричани с общото название *приложни ландшафтни карти*. Всяка такава карта се построява въз основа на универсалната ландшафтна карта, която им служи като единна изходна основа. Обектите и явленията на картиране в приложните ланд-

шафтни карти се представят по природнотериториални единици. Тези карти в същност представляват варианти на ландшафтната карта, нейна модификация и интерпретация от определена гледна точка. Различават се четири основни типа приложни ландшафтни карти: *инвентаризационни, оценъчни, прогнозни, препоръчителни*, всяка от които се съставя на определен етап от изследването. В своята съвкупност отделните приложни ландшафтни карти, съставени при дадено изследване, образуват серия от взаимно свързани и взаимно допълващи се карти.

Инвентаризационните (констатационни) карти се използват в първоначалния етап на практическоприложните изследвания и представляват най-първична модификация на общонаучната ландшафтна карта. Те служат като основа за по-нататъшна интерпретация и за съставянето на останалите карти от серията. Наричат се така, понеже отразяват обективно в количествени или качествени показатели съвременното състояние на дадена географска компонента. Допълнителната характеристика се нанася със специален условен знак, индекс, зашриховка и пр. или се вмъква в текстовата част на легендата. Към инвентаризационните карти спадат ландшафтно-геохимичните, ландшафтно-геоботаничните, ландшафтно-биогеографските и др. Към тях се отнасят и тъй нар. „ландшафтни картограми“, които се отличават от традиционните по това, че се построяват не по административни, а по ландшафтни единици. Опитите показват, че тези карти-картограми отразяват по-добре географските закономерности и връзки (А. Г. Исаченко, 1967). По този способ се съставят карти за използването на земите, някои медико-ландшафтни карти и редица други ландшафтно-икономически карти.

Оценъчните карти, или по-пълно наричани карти на оценката на природните условия и ресурси, съответствуват на следващия етап на приложното географско изследване. Тези карти се използват за оценка на различните географски комплекси с оглед на тяхната пригодност за определена практическа дейност, за живеене или за отдиш на човека. Тяхното главно съдържание се явяват не толкова самите природни условия и ресурси, а преди всичко тяхната съвкупна производствено-стопанска (икономическа) оценка. Тематиката на тези карти е толкова разнообразна, колкото са разнообразни практическите дейности, изискващи отчет на природните условия. Те биват монокомпонентни и поликомпонентни. Най-често се съставят оценъчни карти по комплекс от взаимно свързани природни условия, оказващи решаващо влияние върху определена стопанска дейност. При тях важно значение има правилният подбор на компонентите или на техни свойства, които имат някакво значение за съответната задача, и на подходящи критерии и показатели за тяхната оценка.

Оценъчните карти са сложни по съдържание, синтезират различни природно-географски, икономически, технически и други специални данни и показатели. Към тази група се отнасят хидрогеоложката карта,

агроклиматичната карта, съставени на ландшафтния принцип, картата на оценката на природните условия с оглед живота на населението и др. В зависимост от съчетанието на благоприятни и неблагоприятни за определена стопанска цел условия всяка природнотериториална единица в тази карта получава количествена оценка в балове или други единици, въз основа на която се прави извод за пригодността ѝ за дадената цел.

В СССР оценъчни карти се съставят на почти всеки район, при всяко детайлно изследване и вече е разработена методиката на съставянето и анализа на много такива карти, подробно изложена в литературата (И. П. Заруцкая, 1968, Сб., 1970, и др.).

Прогнозните ландшафтни карти се явяват обобщен резултат на цялата серия ландшафтни карти и по-скоро те са усъвършенствуван вариант на оценъчните карти. В същност те са съвършено нов тип приложни ландшафтни карти. Тяхното предназначение е да отразяват не само влиянието на различните природни условия върху стопанската дейност на човека, но и обратното влияние — влиянието на стопанската дейност на човека, било то положително или отрицателно, върху направлението и динамиката на развитието на природната среда. Целта на съставянето на тези карти е да се разкрият закономерностите във взаимодействието между естествените и антропогенните фактори на развитието на природната среда и на тая база да се доловят тенденциите в трансформацията на географските ландшафти. Очевидно е, че съдържанието на тези карти отговаря най-пълно на нуждите на дългосрочното географско прогнозиране и те заслужават най-голямо внимание. За съжаление методиката на съставянето на прогнозните ландшафтни карти не е разработена добре. Затова отделно такива карти рядко се съставят, а прогнозичните елементи обикновено се нанасят в оценъчните и препоръчителните приложни ландшафтни карти.

Съществуват два способа за отразяване на техногенните изменения в ландшафтите. Идеалният способ се състои в класификацията на географските комплекси според степента на въздействието на човека върху тях на няколко категории „антропогенни модификации“ на „първичните“, „коренни“ географски ландшафти. Понеже редица теоретични положения и термини в тая област не са още изяснени, способът има ограничено разпространение.

Сега се прилага друг, по-малко съвършен, но практически реален способ, изразяващ се в следното. На фона на картата на естествените типове географски комплекси следите от стопанската дейност на човека се означават с допълнителни условни знаци, зашриховки, индекси. В тях например се нанасят контурите на площите на изкуствено напояваните земи, пасищата, в които тревата се коси и в които пасе добитък, опожарените или изсичани участъци в горите и степента на възстановяването на естествената растителност в тях, степента на еродирването на почвите и пр. Главен обект на допълнително характеризирани в тези карти са биокомпонентите — почви, растителност, животни,

които са най-чувствителни към промените в естествените условия и служат като „природен барометър“ за констатиране на изкуственото нарушение в равновесието и хармонията в природата. Разбира се, ние не можем да се задоволим само с констатиране на отрицателното влияние на стопанската дейност на човека по косвени признаци и само с отчитане на качествената страна на това влияние. Усилията са насочени към откриването на способности и показатели и за количествено характеризиране на степента на антропогенните изменения.

Препоръчителните карти съдържат основните оценки, изводи, констатации, прогнози, установени на предидещите етапи на изследването, въз основа на които е направена конкретна препоръка за степента на използването на съответния геокомплекс за определена цел. Тези карти представляват важно звено в системата на приложното ландшафтно картиране. Даването на конкретна препоръка е най-важният момент на изследването и ако такава не се даде и изследването се ограничи само с анализ на природните условия, то няма да има приложен характер. Почти винаги и най-изчерпателният анализ на природните условия не подсказва на съответните специалисти, за които е предназначен той, пътя за практическото разрешаване на определената задача.

Споменатите приложни ландшафтни карти се съставят последователно в реда на изброяването им. Всички опити за пренебрегване на някои карти от серията са се оказвали несполучливи. Особено отрицателно върху крайните резултати се отразяват подценяването на съставянето на общонаучна ландшафтна карта и стремежът изведнъж да се получи приложна ландшафтна карта (А. Г. Исаченко, 1972).

При разработката на научните основи на проблемата по охраната на нашата природа българската географска наука също има да играе важна роля. Пред българските географи стои задачата за изготвянето на регионални и локални дългосрочни географски прогнози. Всеки район у нас има физико- и икономгеографски особености, а оттам и специфични проблеми на географското прогнозиране, разрешаването на които ще стане с различни методи и по различни изходни данни и материали. Навсякъде обаче като задача номер едно сега се поставя установяването на измененията в географската среда, настъпили в резултат от стопанската дейност на човека. *А тези антропогенни изменения, както се изясни, могат да се установят и да се прогнозират най-лесно и най-точно, като се изходи от дълбокото познаване на естественото съчетание и ритмика на географските явления и процеси в границите на природнотериториалните единици, т. е. от теоретическия модел на геокомплексите.* Следователно всяко такова изследване трябва да се извършва на ландшафтният принцип и да е свързано непременно със съставянето на ландшафтната карта с богато общонаучно съдържание, която да отразява обективно съвременната структура на географските комплекси в съответния ра-

йон, степента на антропогенната им модификация, характера на между-компонентните връзки и пр.

Съгласно с препоръките на съветските специалисти (В. С. Преображенский, 1966; Т. В. Звонкова, 1970, и др.) ландшафтните карти, предназначени за конкретни практическоприложни изследвания, не трябва да бъдат само източник на данни за визуален анализ, но и на данни за количествен и математически анализ, в това число на данни за сложна обработка с помощта на електронноизчислителни устройства. Ландшафтните карти, които предстои да съставяме у нас, следователно трябва да съдържат не само контурите на географските комплекси. Те трябва да съдържат повече конкретни данни и специално показатели за отделните компоненти и най-вече комплексни ландшафтни — аналитични (количествени) и синтетични (оценъчни). В тях също така трябва да намерят много по-детайлно отражение и следите, на първо време главно отрицателните следи от стопанската дейност на човека, оценени в някакви числени стойности. Оттук следва изводът, че у нас е необходимо да се съставя не само една общонаучна ландшафтна карта, а и някои други от серията на приложните ландшафтни карти в зависимост от конкретните цели на всяко изследване.

Големият обем и разнообразието на информацията, която трябва да се събере и нанесе на картите от този тип, налагат тяхното съставяне да се извърши на няколко етапа и от научен колектив, обединяващ специалисти с различен научен профил. Най-напред безспорно трябва да се пристъпи към съставянето на общата ландшафтна карта, която представлява обективна научна основа на всяко изследване и се явява единна изходна основа за съставянето на серията приложни ландшафтни карти. Съставената пълноценна научно-справочна ландшафтна карта по-нататък ще служи като обективен материал за решаването на широк кръг практически задачи. При възникването на нови изисквания от страна на практиката събирането на допълнителни специални сведения може да се опре на създадената вече карта. Тя дава мрежата, канавата от природни комплекси, която е необходимо само да се попълни с необходимото ново съдържание.

Важен етап на комплексното географско изследване и прогнозиране представлява анализът на съдържанието на всяка карта поотделно и на всички карти съвместно. Анализът на картите обаче не бива да се свежда само до разчитане на визуално възприеманите закономерности и връзки, а да спомага за разкриването на нови такива. Техническите прийоми за получаването на взаимовръзки по карти са доста и разнообразни. Съществуват и специални коефициенти на корелация. Те са перспективни методи за разкриване функционални и емпирически връзки между изобразените в картите обекти и явления и следва да се направи необходимото да се подготвят кадри, които да умеят да ги прилагат.

Сега, в периода на научно-техническата революция, когато географията се превръща в конструктивна наука, нуждаеща се във все

по-голяма степен от точни методи на изследване, главната задача е да се увлече младото поколение географи в усвояването и широкото прилагане на комплексно-ландшафтния метод, който е един от главните и перспективни методи на комплексното географско прогнозиране.

ЛИТЕРАТУРА

- Видина, А. А. — Методические вопросы полевого крупномасштабного ландшафтного картографирования, сб. Ландшафтоведения, М., 1963.
- Гвоздецкий, Н. А. — Роль советских географических исследований в решении теоретических проблем физической географии, Вестн. Моск. ун-та, № 2, 1970.
- Герасимов, И. П. — География на новых рубежах. Вест. „Правда“, бр. 296, 1972.
- Дудник, Н. И. — Использование ландшафтной карты для оценки природных условий Саратовского и Волгоградского правобережья, сб. Мелкомасштабные карты оценки природных условий (Содержание, принципы и методы разработки), М., 1970.
- Дьяконов, К. Н. — Этапы географического прогнозирования, Вестн. Моск. ун-та, № 2, 1972.
- Заруцкая, И. П. — Составление специальных карт природы, М., 1966.
- Звоноква, Т. В. — Практические проблемы физической географии, Вестн. Моск. ун-та, № 2, 1970.
- Звоноква, Т. В. — Научные основы разработки карт оценки природных условий, сб. Мелкомасштабные карты оценки природных условий (Содержание, принципы и методы разработки), М., 1970.
- Исаченко, А. Г. — Физикогеографическое картирование, ч. III, Л., 1961.
- Исаченко, А. Г. — Некоторые вопросы прикладного ландшафтного картографирования, сб. Тематическое картографирование в СССР, Л., 1967.
- Исаченко, А. Г. — К методике прикладных ландшафтных исследований, Изв. ВГО, т. 104, вып. 6, 1972.
- Кравченко, В. М. — Место прогнозирования в системе географических наук, Вестн. Моск. ун-та, № 5, 1971.
- Преображенский, В. С. — Ландшафтные исследования, М., 1966.
- Саушкин, Ю. Г. — Прогноз в экономической географии, Вестн. Моск. ун-та, № 5, 1967.
- Смирнов, Л. Е. — Географические комплексы и комплексные географические исследования, Вестн. Ленингр. ун-та, вып. 1, 1971.
- Сочава, В. Б., В. П. Шоцкий — Тематическое картографирование и серии сопряженных карт природы, хозяйства и населения, сб. Тематическое картографирование в СССР, Л., 1967.
- * * * Сб. Мелкомасштабные карты оценки природных условий (Содержание, принципы и методы разработки), М., 1970.

CARTES DE LANDSCHAFT SCIENTIFIQUES GENERALES ET D'APPLICATION PRATIQUE — BASE DES PREVISIONS GEOGRAPHIQUES COMPLEXES

M. Daneva

Résumé

Le problème de l'élaboration du pronostic géographique de longue durée en tant qu'un maillon obligatoire des prévisions sociales optimales comporte deux aspects — la révélation des liaisons corrélatives, fonctionnelles et intégrales réciproques entre les composants du milieu géographique et la mise en évidence du caractère d'interaction et d'interdépendance entre la nature et l'activité économique de l'homme.

La juste solution du premier aspect du problème n'est possible à obtenir qu'à l'aide de l'analyse de la structure et de la dynamique de l'évolution des complexes naturels et territoriaux existant objectivement, dans les limites desquels les différents composants géographiques sont liés de la façon la plus étroite et naturelle, et les liaisons entre eux s'établissent facilement et exactement. Pour cette raison les recherches de pronostic géographique doivent se faire d'après le principe de *landschaft* — la base à y servir sera la carte de *landschaft* scientifique générale comportant le réseau et les caractéristiques typologiques des unités naturelles et territoriales génétiquement uniformes.

La solution du second aspect du problème impose l'élaboration d'une série de cartes d'application pratique de *landschaft*, différentes de type et de destination, reflétant les indices quantitatifs et qualitatifs du caractère et du degré d'effet du milieu géographique dans son ensemble et de ses composants à part sur l'activité multilatérale de l'homme, d'une part, et le degré des modifications anthropogènes de la structure des complexes naturels et territoriaux, d'autre part.

Il a été recommandé, lors des recherches de pronostic et d'application liées à l'élaboration des prévisions géographiques complexes pour une organisation rationnelle du territoire, ou bien à la préparation d'un projet d'une entreprise concrète, de faire obligatoirement une carte de *landschaft* scientifique générale, et en fonction du caractère et de l'étape du projet, un complexe rationnel de cartes de *landschaft* d'application pratique liées entre elles.